

TIEN FEITEN OVER DE RWE-KOLENCENTRALE AAN DE WADDENZEE

APRIL 2013

NATUUR
& MILIEU
GREENPEACE

1 DE GROOTSTE KOLENCENTRALE VAN NEDERLAND

Aan de Groninger Eemshaven, op de rand van werelderfgoed Waddenzee, bouwt energiebedrijf RWE/Essent de grootste kolencentrale van Nederland. De provincie Groningen en het ministerie van EL&I verstrekten in juni 2012 een nieuwe natuurvergunning aan RWE/Essent, nadat de vorige natuurvergunning in augustus 2011 was vernietigd door de Raad van State. Ten behoeve van de eerdere natuurvergunning was een onderzoek naar nut en noodzaak van de centrale (ADC-toets) gedaan. Dat was juridisch noodzakelijk, omdat significante effecten op de natuur niet uit te sluiten waren. De nieuwe natuurvergunning bevat dit onderzoek niet. Ineens sluiten de provincie en het ministerie significante natuureffecten wél geheel uit. Door het weglaten van de ADC-toets ontwijken de overheden en RWE/Essent moeilijke discussies. Waarom aan de Waddenzee, waarom kolen als brandstof, en wat is het nut voor Nederland: er is toch al te veel capaciteit om stroom op te wekken?. Het wegpoetsen van mogelijk significante natuureffecten en het vermijden van onderzoek naar nut en noodzaak is juridisch gezien een riskante onderneming.

2 BEZWAARMAKERS WACHTTEN TIEN MAANDEN: EEN NIEUW RECORD

Provincie en ministerie besloten pas medio april 2013 om de bezwaarschriften van een dertigtal Duitse overheden en Nederlandse en Duitse natuur- en milieuorganisaties ongegrond te verklaren. Dat is maar liefst tien maanden na het verstrekken van de natuurvergunning. Daarmee breekt de provincie haar eigen record in deze zaak, die naar het oordeel van de natuur- en milieuorganisaties al veel te lang duurt. RWE/Essent blijft ondertussen maar doorbouwen, terwijl nog steeds onzeker is of de centrale straks wel aan mag.

3 ONZORGVULDIGE BESLUITVORMING

De nieuwe natuurvergunning is in juni 2012 verstrekt zonder dat de provincie en het ministerie een goed beeld hadden van de mogelijke natuureffecten. Zo ontbrak zeer voor de hand liggend onderzoek naar de effecten op een tiental natuurgebieden op het Duitse vasteland, vanaf tien kilometer van de centrale. Natuur- en milieuorganisaties wezen al ruim voor juni 2012 op dit grote gebrek.

4 DIEPERE VAARGEUL IN DE WADDENZEE

De provincie en het ministerie beschouwen de verdieping van de vaargeul Noordzee-Eemshaven als een project dat los staat van de kolencentrale. Daarom maakt de vaargeulverdieping geen onderdeel uit van de procedure voor de natuurvergunning. Echter, de verdieping is enkel en alleen

noodzakelijk voor de RWE-kolencentrale. Grotere kolen schepen kunnen nu niet door de vaargeul en toevoer via kleine kolenschepen trekt een zware wissel op de winstgevendheid van deze centrale. De vaargeulverdieping vereist veel baggerwerkzaamheden, waardoor een significant negatief effect op de natuur zeker niet kan worden uitgesloten. Wederom een juridisch riskante onderneming van de provincie en het ministerie.

5 CO2-UITSTOOT EN VERSPILLING VAN ENERGIE

Als de centrale straks op negentig procent van zijn capaciteit draait, zal jaarlijks negen miljoen ton CO₂ worden uitgestoten.¹⁾ Dat is evenveel als 3,5 miljoen personenauto's. De centrale wordt straks de grootste uitstoter van klimaatgassen in Nederland. Als de centrale gaat draaien, zijn er voor RWE/Essent weinig opties om de CO₂ uitstoot te verminderen. Zo zijn er geen plannen om de vrijkomende restwarmte voor andere doeleinden te gebruiken. Ongeveer de helft van de energie in de steenkool voor de centrale wordt niet benut om stroom op te wekken. Die energie verdwijnt via het warme koelwater (65 kubieke meter per seconde) in de vanwege klimaatverandering toch al warmer wordende Waddenzee. Er zijn ook geen serieuze plannen om de CO₂ op te slaan. Volgens RWE/Essent passen "moderne kolencentrales" als die aan de Eemshaven goed in de huidige energietransitie.²⁾ Zo modern is deze kolencentrale echter niet.

6 GEZONDHEIDSSCHADE

Als de kolencentrale vol in bedrijf gaat, sterven jaarlijks veertig mensen extra vroegtijdig vanwege hart- en longziekten. Werknemers uit de wijde omgeving van de centrale nemen straks gezamenlijk meer dan 9.000 dagen per jaar ziekteverlof op. De gezondheidsschade ontstaat vooral door het fijne stof dat mensen inademen, nadat miljoenen kilo's stikstofdioxide en zwaveldioxide via de schoorstenen in de buitenlucht belanden. Deze cijfers komen uit een studie van de Universiteit van Stuttgart naar de gezondheidsschade door kolencentrales.³⁾

7 TE VEEL MEST EN ZUUR OP GEVOELIGE NATUUR

RWE/Essent stelt dat het "de schoonste en meest efficiënte energiecentrale in zijn soort" bouwt.⁴⁾ Toch komen straks grote hoeveelheden stikstofdioxide (twee miljoen kilo per jaar) en zwaveldioxide (1,5 miljoen kilo per jaar) uit de schoorstenen van de centrale.⁵⁾ Dat leidt tot extra vermisting en verzuring van natuurgebieden die, vanwege te hoge niveaus schadelijke stoffen, nu al in matige tot slechte staat verkeren. Vooral voor duinen en veengebieden op de Duitse en Nederlandse Waddeneilanden is de uitstoot van de kolencentrale zeer schadelijk.

GREENPEACE

8 KWIK

De aan RWE/Essent vergunde emissie van kwik is een grote zorg. Er is door de provincie en het ministerie meer vergund dan de uitstoot van alle bestaande kolencentrales bij elkaar! Behalve via de schoorstenen (maximaal 95 kilo per jaar) komt kwik straks ook via waterlozingen door de centrale terecht in het kwetsbare waddengebied. De overheden hebben verzuimd grondig onderzoek te doen naar de natuureffecten door de uitstoot van kwik en andere zware metalen. Deze stoffen kunnen zich ophopen in de voedselketen en via vissen en mosselen schade berokkenen aan trekvogels. De Waddenzee is het knooppunt van de Oost-Atlantische vogeltrek, met 10 a 12 miljoen neerstrijkende wadvogels per jaar.

9 BIOMASSA

De centrale in de Eemshaven heeft de technische mogelijkheid om naast kolen ook biomassa in te zetten, voor 10 procent van de geproduceerde elektriciteit. RWE/Essent weet nog niet zeker of dit percentage zou kunnen oplopen naar ruim 25 procent.⁶⁾ Voor het bijstoken van biomassa rekent RWE/Essent op subsidie van de overheid. Deze subsidie heeft als gevaar dat de exploitatie van de gehele

kolencentrale aantrekkelijker zou kunnen worden. De duurzaamheid van biomassa (veelal hout) is overigens niet vanzelfsprekend. Het kan leiden tot aantasting van bossen. Klimaatneutraal is biomassa ook niet. Bovendien, de bijstook van biomassa kan niet verbloemen dat een moderne gascentrale (waarvan er in Nederland momenteel veel stil staan door de overcapaciteit om stroom op te wekken) veel minder klimaatschade veroorzaakt dan deze kolencentrale.

10 WIE WIL DEZE CENTRALE NOG?

Terwijl de centrale de komende 30-40 jaar in bedrijf zou kunnen zijn, sprak Max van den Berg, commissaris van de Koningin van de provincie Groningen, in februari 2012 al van "oude energie".⁷⁾ In maart 2011 liet RWE-topman Peter Terium weten dat hij met de kennis van nu de centrale niet meer zou bouwen. De centrale zou bij de huidige stand van zaken geen economisch rendement meer opleveren.⁸⁾ In augustus 2012 meldde Essent-topman Erwin van Laethem nog dat RWE/Essent de kolencentrale niet gaat aanzetten als de (inmiddels ingevoerde) kolenbelasting zou worden ingevoerd.⁹⁾ De jaarlijkse kolenbelasting bedraagt ruim dertig miljoen euro indien de centrale gemiddeld op zestig procent van zijn capaciteit draait.¹⁰⁾

1. KEMA, "Milieu-effectrapportage RWE-centrale Eemshaven", december 2006. De gehanteerde cijfers zijn voor het geval dat de centrale 90% van de mogelijke uren per jaar voluit draait, en bij inzet van 10% biomassa.
2. Dagblad van het Noorden, opiniestuk Erwin van Laethem, CEO Essent "Nederland moet inzetten op brede energiemix", <<http://bit.ly/XCQnqL>>, 1 maart 2013.
3. Greenpeace, "Extra doden door nieuwe kolencentrales", <<http://bit.ly/15gtgqB>>, 6 februari 2013.
4. Dagblad van het Noorden, "Energiecentrale RWE/Essent is schoonste in zijn soort", <<http://bit.ly/Zt7LLW>>, 26 mei 2012.
5. Provincie Groningen, "Milieuvergunning RWE Power AG", <<http://bit.ly/X3Rm4K>>, 2007, pagina 107.
6. Provincie Groningen, "RWE/Essent brief biomassa", <<http://bit.ly/ZWA03c>>, 25 april 2012.
7. Dagblad van het Noorden, "De kolencentrale die niemand meer wil", 11 februari 2012.
8. Dagblad De Pers, "Van kolen is de lol wel af", 28 maart 2011.
9. Het Financieel Dagblad, "Centrales van Essent staan steeds vaker stil", <<http://t.co/QKRPvLv7>>, 15 augustus 2012. "We hebben een probleem met de rentabiliteit van de centrales. Nu schakelen we nog bij met kolencentrales, maar als er straks een taks op komt, zetten we deze niet aan."
10. De gehanteerde cijfers zijn voor het geval dat de centrale gemiddeld op 60% van zijn capaciteit draait, en bij inzet van 10% biomassa. Het verbruik van kolen bij vollast draaien is 437 ton per uur. (bron: milieu-effectrapportage RWE-centrale Eemshaven, december 2006) Het tarief 2013 voor de kolenbelasting is 14,03 euro per ton. <<http://bit.ly/ZWzKCT>>